ඉන්දුනීසියානු බොරෝබුදූර් විහාර සංකීර්ණය ආරක්ෂා කිරීමේ නූතන අභියෝග පිළිබඳ ගවේෂණාත්මක අධ්‍යයනයක්

සඳමාලි උදේශිකා දිසානායක[1]

හැඳින්වීම

ඉන්දුනීසියාවේ මධ්‍යම ජාවාහි පිහිටි විශිෂ්ට ස්මාරකයක් වන බොරෝබුදූර් විහාරය ලොව විශාලතම බෞද්ධ විහාර සංකීර්ණය වන අතර ඉන්දුනීසියාවේ පොහොසත් සංස්කෘතික උරුමයේ සංකේතයකි. 09 වන ශතවර්ෂයේ ශෛලේන්ද්‍ර රාජවංශයේ පාලන සමයේදී ඉදිකරන ලද බොරෝබුදූර් ගෘහ නිර්මාණ ශිල්පයේ සහ ආගමික දර්ශනයේ අද්විතීය ඒකාබද්ධතාවක් පිළිබිඹු කරයි (Soekmono; 1995). විවිධ අපූර්ව සංකේතවලින් සහ කැටයම්වලින් පොහොසත් එහි සැලසුම සියවස් ගණනාවක් පුරා විද්වතුන් සහ වන්දනාකරුවන් ආකර්ෂණය කර ඇත. මෙම විහාරස්ථානය හුදෙක් වාස්තු විද්‍යාත්මක ආශ්චර්යයක් පමණක් නොව බෞද්ධ සංස්කෘතියෙහි අනන්‍යතාව පිළිබිඹු වන පරිදි ව්‍යුහගත ව ඇත. එය බෞද්ධ දර්ශනයෙහි නව මාවතකට මඟ පෙන්වීමක් ලෙස ද හැඳින්විය හැකි ය (බෙලිගල්ලේ ධම්මජෝති හිමිත 2003). මෙම පර්යේෂණය බොරෝබුදූර්හි වාස්තු විද්‍යාත්මක සහ සංකේතාත්මක අංගයන් විමර්ශනය කරන අතර, එහි සැලසුම බෞද්ධ ඉගැන්වීම් පිළිබිඹු කරන ආකාරය සහ මෙම බෞද්ධ සංස්කෘතික උරුමය ආරක්ෂා කිරීමේ නව අභියෝග මෙම පර්යේෂණය මඟින් ගවේෂණය කරයි.

සාහිත්‍ය විමර්ශනය

(Soekmono, R.;1995) යන බටහිර පර්යේෂකයා විසින් රචිත “බොරෝබුදූර් මානව වර්ගයාගේ ස්මාරකය, (Borobudur : A Monument of Mankind) යන මෙම කෘතිය ඉන්දුනීසියානු සංස්කෘතිය තුළ එහි වැදගත්කම සහ බුදුදහම තුළ එහි සංකේතාත්මක නිරූපණය අවධාරණය කරමින් බොරෝබුදූර් පිළිබඳ පුළුල් ඓතිහාසික විශ්ලේෂණයක් සපයයි.

(Gomez, L.O.; 1987) යන විද්වතා විසින් රචිත “බෝරෝබුදූර්හි පූජනීය රූපය ” (The Sacred Image of Borobudur) යන පර්යේෂණ ලිපිය මඟින් බෝරෝබුදූර්හි ගෘහ නිර්මාණ ශිල්පයේ සංකේතාත්මක සහ ආගමික අර්ථකථනයන් පිළිබඳ ගැඹුරු ගවේෂණයක් ඉදිරිපත් කරයි. බුද්ධත්වයට මඟ පෙන්වීමක් ලෙස දේවමාළිගාවේ භූමිකාව කෙරෙහි අවධානය යොමු කරයි (Woodward, M.R; 1981). විසින් රචිත “ඉන්දුනීසියාවේ මුල් පන්සල්, ගෘහ නිර්මාණ ශිල්පය පිළිබඳ අධ්‍යයනය.” (Studies on the Early Temple Architecture of Indonesia) යන පර්යේෂණ ලිපිය

1. සහය කථිකාචාර්ය, පාලි හා බෞද්ධ අධ්‍යයනාංශය, රුහුණ විශ්වවිද්‍යාලය.
dissanayakasandamali1996@gmail.com

ඉන්දුනීසියානු පන්සල්වල වාස්තුවිද්‍යාත්මක පරිණාමය ගවේෂණය කරයි. එසේ ම, ගිනිකොනදිග ආසියානු ගෘහ නිර්මාණ ශිල්පයේ පුළුල් සන්දර්භය තුළ බොරෝබුදූර්හි කාර්යයභාරය ගවේෂණය කොට ඇත. (Bosch, F. D. K ; 1925) විසින් රචිත " හින්දු-ජාවානීස්හි සංස්කෘතියේ ස්වර්ණමය යුගය" (The Golden Age of Hindu-Javanese Culture) යන ඊදිජයගේ පර්යේෂණය බෝරෝබුදූර්හි ඇතුළු ඉන්දුනීසියානු විහාරස්ථාන හැඩ ගැස්වූ හරස් සංස්කෘතික බලපෑම් පිළිබඳ ව සොයා බලයි. (යුනෙස්කෝව, 2003) "බොරෝබුදූර්හි පන්සල් සංයෝගඃ ලෝක උරුම අඩවි වාර්තාව" (Borobudur Temple Compounds; Word Heritage Site Report) මෙම වාර්තාව Borobudur විහාර සංකීර්ණය මුහුණ දෙන සංරක්ෂණ අභියෝග සහ එය ආරක්ෂා කිරීමට අවශ්‍ය පියවර ගෙනහැර දක්වයි. (Snodgrass. A; 1985)-(The Symbolic of the Stupa) " ස්තූපයේ සංකේත" යන ස්නොඩ්ග්‍රාස්ගේ ග්‍රන්ථය බොරෝබුදූර්ගේ අද්විතීය ස්තූප නිර්මාණය කෙරෙහි අවධානය යොමු කරමින් බෞද්ධ ගෘහ නිර්මාණ ශිල්පයේ ස්තූපවල සංකේතාත්මක අර්ථය පිළිබඳ අවබෝධයක් සපයයි (Royo. S.M.; 2001). - (The Preservation of Borobudur) රෝයෝ නැමති පර්යේෂකයාගේ "බොරෝබුදූර් සංරක්ෂණය" යන පර්යේෂණ ලිපිය මගින් බෝරෝබුදූර් සංරක්ෂණය කිරීමට ගන්නා උත්සාහයන් සහ පාරිසරික හා මානව සාධක මගින් එල්ල වන අභියෝග පිළිබඳ ව රෝයෝ සාකච්ඡා කරයි. "ඉන්දුනීසියාවේ බෞද්ධ සංස්කෘතිය" පිළිබඳ දේශීය විද්වතෙකු වන කඩිහිංහල හේමසිරි හිමියන් විසින් ආසියාවේ බෞද්ධ සංස්කෘතිය යන පර්යේෂණ සඟරාව සඳහා ලිපියක් රචනා කොට ඇත. එහි ඉන්දුනීසියාවේ පුරාණ ඇදහිලි විශ්වාස, ඉන්දුනීසියාවේ රාජ්‍ය ආගම්, ඉන්දුනීසියාවේ බුදුදහමේ ආරම්භය සහ ව්‍යාප්තිය පිළිබඳ අධ්‍යයනය කොට ඇති නමුදු බොරෝබුදූර් විහාර සංකීර්ණය පිළිබඳ ප්‍රාමාණික විවරණයක් සපයා නොමැත. බෙලිගල්ලේ ධම්මජෝති හිමි සහ දම්පහල ධම්මාරාම හිමිවරුන් විසින් 2003 වර්ෂයේ බෞද්ධ සංස්කෘතික සංග්‍රහ -2 යන කෘතිය රචනා කොට ඇත. එහි ඉන්දුනීසියාවේ බෞද්ධ සංස්කෘතිය සහ වංශ කතා, බොරෝබුදූර් ස්තූප සහ විහාර සංකීර්ණය පිළිබඳ විස්තර කොට ඇත. විශේෂයෙන් ම මෙම පර්යේෂණය බොරෝබුදූර්හි නව බෞද්ධ සංස්කෘතික මානයන් සොයා යන අතර මෙතෙක් ඉන්දුනීසියාවේ බෞද්ධ සංස්කෘතිය පිළිබඳ සිංහල පර්යේෂණ පත්‍රිකා හෝ පර්යේෂණ කෘති අවම බව සොයාගත හැකිවිය. එබැවින් මෙම පර්යේෂණය මඟින් ඉන්දුනීසියානු බොරෝබුදූර් විහාර සංකීර්ණයෙහි සුවිශේෂීත්වය අධ්‍යයනයට බඳුන් කෙරෙන්නේ එය ලෝකයේ විශාලතම බෞද්ධ සංකීර්ණය වන බැවිනි.

පර්යේෂණ අරමුණ සහ උප අරමුණු

මෙම පර්යේෂණයේ ප්‍රධාන අරමුණ වන්නේ ඉන්දුනීසියානු බුද්ධාගමේ සන්දර්භය තුළ බොරෝබුදූර්හි වාස්තු විද්‍යාත්මක ශ්‍රේෂ්ඨත්වය සහ එහි ආගමික සංකේතය ගවේෂණය කිරීමයි. මෙම අධ්‍යයනයේ උප අරමුණු ලෙස, බොරෝබුදූර් ගෘහ නිර්මාණ ශිල්පය බෞද්ධ සංස්කෘතිය සහ බෞද්ධ ඉගැන්වීම් පිළිබිඹු කරන ආකාරය විශ්ලේෂණය කිරීම, දේවමාළිගාවේ ව්‍යුහයේ සංකේතාත්මක වැදගත්කම විමර්ශනය කිරීම, විශේෂයෙන් බුද්ධත්වය කරා යන ආධ්‍යාත්මික ගමනට එහි සම්බන්ධය අධ්‍යයනය කිරීම, පාරිසරික තර්ජන සහ සංචාරක ව්‍යාපාරයේ වැඩිවන බලපෑම මධ්‍යයේ බෝරෝබුදූර් සංරක්ෂණය කිරීමේ සමකාලීන අභියෝග සාකච්ඡා කිරීම සහ මෙම පෞරාණික ස්මාරකය අනාගත පරපුර සඳහා සංරක්ෂණය කිරීම සඳහා තිරසාර උපාය මාර්ග යෝජනා කිරීම ආදිය වේ.

පර්යේෂණ ගැටලුව

මෙම අධ්‍යයනයේ දී ආමන්ත්‍රණය කරන ලද ප්‍රධාන පර්යේෂණ ගැටලුව වන්නේ නවීන අභියෝග හමුවේ බොරෝබුදූර්හි සංස්කෘතික හා ආගමික වැදගත්කම රැක ගැනීම කෙසේවිය යුතුද? යන්නයි. බොරෝබුදූර් ඉන්දුනීසියානු බුද්ධාගමේ ප්‍රමුඛ සංකේතයක් ලෙස පවතින අතර, පන්සල පාරිසරික හායනය, ස්වාභාවික විපත් සහ අධික සංචාරක ව්‍යාපාරය ඇතුළු තර්ජන කිහිපයකට මුහුණ දෙයි (UNESCO; 2003).

පර්යේෂණ ක්‍රමවේදය

මෙම අධ්‍යයනයෙන් බොරෝබුදූර් විහාර සංකීර්ණයෙහි වාස්තු විද්‍යාත්මක සැලැස්ම සහ ආගමික සංකේත ගවේෂණය කිරීම සඳහා ගුණාත්මක පර්යේෂණ ක්‍රමවේදය යොදා ගැනිණි. මෙම අධ්‍යයනය සඳහා ගුණාත්මක ක්‍රමවේදය සුදුසු වන්නේ ප්‍රමාණාත්මක දත්ත කෙරෙහි අවධානය යොමු කිරීම වෙනුවට සංස්කෘතික, ඓතිහාසික සහ ආගමික අර්ථකථන ගැඹුරින් පරීක්ෂා කරීමට ඉඩ සලසන බැවිනි. එහිදී ප්‍රාථමික, ද්විතීයික සහ තෘතීයික මූලාශ්‍රය ඔස්සේ මෙම පර්යේෂණය සිදු කෙරිණි. ද්විතීයික මූලාශ්‍රය බහුලව භාවිත කිරීමේ දී විවිධ කතුවරුන් විසින් රචිත පර්යේෂණ කෘති භාවිත කළ අතර, යුනෙස්කෝ වාර්තා ඇතුළු දැනට පවතින සාහිත්‍යය පිළිබඳ පුළුල් සමාලෝචනයක් සිදු කරන ලදි. මීට අමතර ව Google Academia, Google Scholarys පළ වූ මෑත කාලීන පර්යේෂණ ලිපි මඟින් මෙම පර්යේෂණය සිදුකොට ඇත.

ප්‍රතිඵල සහ සාකච්ඡාව

බොරෝබුදූර්හි ගෘහ නිර්මාණ ශිල්පය බෞද්ධ සංස්කෘතිය සහ බෞද්ධ දර්ශනය පිළිබිඹු කරන ලොව විශාලතම විහාර සංකීර්ණය වේ. එය බුද්ධත්වය කරා යන ආධ්‍යාත්මික ගමනක් සඳහා ශ්‍රාවකයින් උදෙසා මඟ පෙන්වීම සඳහා නිර්මාණය කර ඇත. බෞද්ධ සම්ප්‍රදාය තුළ විශ්වය සංකේතවත් කරන දැවැන්ත මැන්ඩලයක හැඩයෙන් මෙම විහාරය ඉදිකර ඇත. එය ගොඩගැසී ඇති වේදිකා නවයකින්, හතරැස් හයකින් සහ චක්‍රලේඛ තුනකින් සමන්විත වන අතර, මධ්‍යම ගෝලාකාරයකින් මුදුන් වේ. පන්සලේ මට්ටම් තුන - කාමධාතු (ආශාවන්ගේ ලෝකය), රූපධාතු (ආකෘති ලෝකය) සහ අරූපධාතු (අරූප ලෝකය) - බෞද්ධ දර්ශනයට අනුව මිනිස් විඥානයේ අවධීන් සංකේතවත් කරයි (Gomez, L.O; 1987). බොරෝබුදූර්හි විහාර සංකීර්ණයෙහි කැටයම් සහ සිතුවම් මඟින් සිය බෞද්ධ මාවතේ දෘශ්‍ය නිරූපණයන් සපයයි. යමෙකු විහාර සංකීර්ණයට ඇතුළු වන විට එහි බුදුරාජාණන් වහන්සේගේ ජීවිතයේ කථා සහ සදාචාරාත්මක පාඩම් උගන්වන ජාතක කථා නිරූපණය කරයි. එම විහාර සංකීර්ණයට ඇතුළත් වීම හෝ නැඟීමම ඥානාලෝකය කරා යන ආධ්‍යාත්මික ප්‍රගතිය පිළිබිඹු කරයි. අවසාන ඉලක්කය වන්නේ නිර්වාණය නියෝජනය කරමින් මුදුනට පැමිණීම අපූරුවට සිත්තම් කොට තිබීම විශේෂත්වයකි (Miksic; 1990).

කෙසේ වෙතත්, ආගමික ස්මාරකයක් සහ ප්‍රධාන සංචාරක ආකර්ෂණයක් ලෙස බොරෝබුදූර් තත්ත්වය සැලකිය යුතු අභියෝග මතු කරයි. යුනෙස්කෝ වාර්තාව (2003) පන්සලේ ව්‍යුහයට ඇති ප්‍රධාන අවදානම් ලෙස ඛාදනය සහ ගිනිකඳු ක්‍රියාකාරකම් වැනි පාරිසරික තර්ජන හඳුනාගනී. මීට අමතර ව, සංචාරකයින්ගේ පැමිණීම විහාර

සංකීර්ණයෙහි පිරිහීම පිළිබඳ කනස්සල්ලට හේතු වී තිබේ. සංචාරක ව්‍යාපාරය ආර්ථික ප්‍රතිලාභ ගෙන දෙන අතරම, එය විහාරස්ථානයේ සංකීර්ණ කැටයම් සහ පූජනීය ස්ථානයක් ලෙස එහි පූජනීයත්වය ආරක්ෂා කිරීමට මේ වන විට තර්ජනයට ලක් වී ඇත (UNESCO; 2003). බොරෝබුදූර් සංරක්ෂණය කිරීමේ උත්සාහයන් 20 වන සියවසේ මුල් භාගයේ සිට සිදුවෙමින් පවතී. ඉන්දුනීසියානු රජය, යුනෙස්කෝව සමඟ සහයෝගීව, 1970 ගණන්වල ප්‍රධාන ප්‍රතිසංස්කරණ ව්‍යාපෘතියක් දියත් කළ අතර, එහි ව්‍යුහය ස්ථාවර කිරීම සඳහා දේවමාළිගාවේ කොටස් විසුරුවා හැරීම සහ නැවත ගොඩනැඟීම ඇතුළත් විය (Royo; 2001).

මෙම උත්සාහයන් නොතකා, බොරෝබුදූර් විහාර සංකීර්ණය තවදුරටත් පාරිසරික සහ මිනිස් හානිවලින් ආරක්ෂා කර ගැනීම සඳහා අඛණ්ඩ නඩත්තු කිරීම අවශ්‍ය වේ. බොරෝබුදූර් විහාර සංකීර්ණය සංරක්ෂණය කිරීමේ ප්‍රධාන අභියෝගයක් වන්නේ සංරක්ෂණයේ අවශ්‍යතාව සංචාරක කර්මාන්තයේ ඉල්ලීම් සමඟ සමතුලිත කිරීමයි (Degroot; 2013). පර්යේෂණ යෝජනා ලෙස විහාරස්ථානයේ අඛණ්ඩතාවට හානියක් නොවන පරිදි අනාගත පරම්පරාවන්ට එය භුක්ති විඳිය හැකි බව සහතික කිරීම සඳහා තිරසාර සංචාරක භාවිතයන් අත්‍යවශ්‍ය බව යි. මෙයට නරඹන්නන් සංඛ්‍යාව සීමා කිරීම, සංචාරක හැසිරීම් නියාමනය කිරීම සහ එයට සිදුවන පාරිසරික බලපෑම අවම කරන යටිතල පහසුකම් සඳහා ආයෝජනය කිරීම ඇතුළත් වේ.

නිගමනය

බොරෝබුදූර් විහාර සංකීර්ණය (Borobudur) යනු පුරාණ ඉන්දුනීසියාවේ වාස්තු විද්‍යාත්මක හා කලාත්මක ජයග්‍රහණ පිළිබඳ සාක්ෂියක් පමණක් නොව බෞද්ධ ඉගැන්වීම්වල ගැඹුරු සංකේතයකි. එහි ව්‍යුහය, ආගමික සංකේතවාදයෙන් පොහොසත්, බුද්ධත්වයට යන මාර්ගය පිළිබඳ භෞතික නිරූපණයක් ඉදිරිපත් කරයි. කෙසේ වෙතත්, පාරිසරික සාධක සහ සංචාරක ව්‍යාපාරයේ වර්ධනය වන පීඩනය නිසා එහි අනාගතය තර්ජනයට ලක්ව ඇත. සංචාරක ව්‍යාපාරය සහ අඛණ්ඩ නඩත්තුව ඇතුළුව තිරසාර සංරක්ෂණ ප්‍රයත්නයන් අනාගත පරම්පරාව සඳහා බොරෝබුදූර් ආරක්ෂා කිරීම සඳහා ඉතා වැදගත් වේ. මෙම අභියෝග ආමන්ත්‍රණය කිරීමෙන්, බෝරෝබුදූර් විහාර සංකීර්ණය ඉදිරි සියවස් ගණනාවක් පුරා පුරාවිද්‍යාත්මක හා සංස්කෘතික සුවිශේෂිතාව රැකගන්නා ආකාරයට සුරකිය යුතු බව නිගමනය කළ හැකි ය.

මුඛ්‍ය පදඃ තිරසාර සංරක්ෂණය, බොරෝබුදූර්, බෞද්ධ දර්ශනය, සංචාරක බලපෑම, සංස්කෘතික උරුමය

ආශ්‍රිත ග්‍රන්ථ

Bosch, F. D. K. (1925). The Golden Age of Hindu-Javanese Culture.

Degroot, V. (2013). Cultural Property and Heritage Preservation.

Fontein, J. (1990). The Sculpture of Indonesia, D.C Nation Gallery Arts

Gomez, L. O. (1987). The Sacred Image of Borobudur, Ithaca, NY; Cornell University Press.

Miksic, J. N. (1990). Borobudur: Golden Tales of the Buddha, Singapore, Periplus Editions.

Snodgrass, A. (1985). *The Symbolism of the Stupa, Ithaca*, NY; Cornell University Press.

Soekmono, R. (1995). *Chandi Borobudur: A Monument of Mankind*, UNSCO Publishing.

UNESCO. (2003). *Borobudur Temple Compounds*: World Heritage Site Report, UNSCO Publishing.

ධම්මජෝති හිමි, බෙලිගල්ලේ. ධම්මාරාම හිමි දම්පහල. (2003). *බෞද්ධ සංස්කෘතික සංග්‍රහය* - 02. බත්තරමුල්ලඃ රත්න ප්‍රින්ටර්ස්

හේමසිරි හිමි, කඩිහිංගල. ඉන්දුනීසියාවේ බෞද්ධ සංස්කෘතිය. (2014). *ආසියාවේ බෞද්ධ සංස්කෘතිය.* (සංස්.) පනහඩුවේ යයස්සි හිමි, කේ.ඒ. වීරසේන. ගොඩකවෙලඃ රජයේ මුද්‍රණාලය.